דְּמִנַּח נִיחָא לָהּ בְּכָל דְּהוּ – שנח לה להתקדש לכל אדם שהוא, אף אם מחמת כן אפשר שתיפול ליבום לפני מוכה שחין, וּפְרִישׁ לָקִישׁ, דְּאָמַר רֵישׁ לָקִישׁ, שדעת כל אשה היא דַּטַּב לְמֵיתַב תַּן דּוּ – טוב לשבת שני גופים, כלומר להנשא לבעל אף אם יש בו חסרון, מִלְּמֵיתַב אַרְמְלוּ – מלשבת אלמנה:

שנינו במשנה: נָתַן אֶת הַכֶּסֶף לִיהוֹרֶיהָ וכו' ואשם לידעיה יצא. אשם ליהוריה וכסף לידעיה, אם קיים האשם יקריבוהו בני ידעיה, ואם לא יחזיר ויביא אשם אחר: מביאה הגמרא ברייתא בענין זה: תָּנוּ רַבָּנָן, נָתַן הגזלן את הָאָשָׁם לִיהוֹרֶיהָ, וְאת הַכֶּסֶף – הקרן והחומש לְיַדֲעָיָה, יַחֲזִיר – יחזור הַכֶּסֶף מידעיה אֵצֶל הָאָשָׁם – ליהוריה, שבידם האשם, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, יַחֲזִיר הָאָשָׁם מבני יהוריה אֵצֶל הַכֶּסֶף – לידעיה, שבידם הכסף. מבררת הגמרא את מחלוקתם ושואלת: הֵיכִי דָּמֵי, אִילֵימָא באופן דְּיָהֵיב לֵיהּ – שנתן הגזלן את הָאָשָׁם לִיהוֹרֶיהָ בְּמִשְׁמַרְתּוֹ דִּיהוֹרֶיהָ, וְאת הַכֶּסֶף לְיַדֲעָיָה בְּמִשְׁמַרְתּוֹ דִּידַעְיָה, אם כן זֶה זָכָה בְּשֶׁלּוֹ, וְזֶה זָכָה בְּשֶׁלּוֹ, כלומר, הרי בני ידעיה נהגו כדין, שקיבלו את הכסף בזמן משמרתם, ומדוע אמר רבי יהודה שעליהם לתת את הכסף ליהוריה. משיבה הגמרא: אָמַר רָבָא, הָכָא – בברייתא בְּמַאי עָסְקִינַן, דְּיָהֵיב את הָאָשָׁם לִיהוֹרֶיהָ בְּמִשְׁמַרְתּוֹ דִּיהוֹרֶיהָ, ונתן את הַכֶּסֶף לְיַדֲעָיָה גם כן בְּמִשְׁמַרְתּוֹ דִּיהוֹרֶיהָ. ונחלקו את מי יש לקנוס, רַבִּי יְהוּדָה סָבַר, כֵּיוָן דִּעתה לַאו מִשְׁמֶרֶת דִּידַעְיָה הִיא, ונהגו שלא כדין שנטלו את הכסף שלא בזמן משמרתם, לִידַעְיָה קָנְסִינַן לֵיהּ, הֶלְכָךְ [–לכן] יַחֲזִיר הַכֶּסֶף אֵצֶל הָאָשָׁם, וינתן ליהוריה. וְרַבָּנַן סָבְרֵי, שֶׁלֹּא כַּדִּין הוּא עָבוּד [–עשו] בְּנֵי יְהוֹרֶיהָ, דְּקִיבְּלוּ מהגזלן את הָאָשָׁם מִקַּמֵּי [–לפני] קבלת הַכֶּסֶף, שהרי שנינו (קי.) שנתנה הכסף קודמת להקרבת האשם, הֶלְכָךְ, לְדִידְהוּ קָנְסִינַן לְהוּ, וְיַחֲזוֹר אָשָׁם מיהוריה אֵצֶל כֶּסֶף – לידעיה שקיבלו את הכסף, ויקריבוהו.

הגמרא מביאה ברייתא בדעת רבי יהודה: תַּנְיָא, אָמַר רַבִּי, לְדִבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה הסובר שאם נתן את האשם ליהוריה ואת הכסף לידעיה בזמן משמרת יהוריה, קונסים את ידעיה שיתנו את הכסף ליהוריה, אִם קָדְמוּ – הקדימו בְּנֵי יְהוֹרֶיהָ וְהִקְרִיבוּ אֶת הָאָשָׁם קודם שקבלו את הכסף מידעיה, ונמצא שהוקרב האשם לפני קבלת הכסף ולא יצא הגזלן ידי חובתו, כמבואר במשנתינו (קי.), הדין הוא שֶׁיַּחֲזוֹר הגזלן וְיָבִיא קרבן אָשָׁם אַחֵר, וְיַקְרִיבוּהוּ בְּנֵי יַדֲעָיָה שניתן להם הכסף. ואף שלדעת רבי יהודה קונסים את בני ידעיה שיתנו את הכסף לבני יהוריה, היינו דוקא כשהאשם נמצא בידי בני יהוריה ויכולים הם להקריבו עתה בהכשר, אבל אם קדמו והקריבוהו בפסול וצריך הגזלן להביא קרבן חדש, הרי הוא מביאו לבני ידעיה שכבר ניתן להם הכסף, וְזָכוּ הַלָּלוּ – בני יהוריה בַּמֶּה שְׁבָּדָן – באשם הראשון שנשאר בידם. שואלת הגמרא: אָמְרֵי, לְמַאי חָזֵי – למה ראוי האשם הראשון שהקריבו בני יהוריה, והרי כיון שהקריבוהו קודם קבלת הכסף אָשָׁם פָּסוּל הוּא, ואיזו זכות יש בו. משיבה הגמרא: אָמַר רָבָא, אף שהכשר פסול, הרי הוא ראוי לְעָרוֹ, שהוא מותר בהנאה, וזכו בו בני יהוריה.

מביאה הגמרא ברייתא נוספת בדעת רבי יהודה: תַּנְיָא, אָמַר רַבִּי, לְדִבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה, אִם קַיָּים עדיין הָאָשָׁם ולא הקריבוהו בני יהוריה, יַחֲזִיר – יתנו בני יהוריה את הָאָשָׁם אֵצֶל הַכֶּסֶף שביד בני ידעיה. מקשה הגמרא: וְהָא רַבִּי יְהוּדָה, 'יַחֲזִיר כֶּסֶף אֵצֶל אָשָׁם' אִית לֵיהּ – הוא סובר שבני ידעיה צריכים לתת את הכסף לבני יהוריה. מתרצת הגמרא: הָכָא – בברייתא בְּמַאי עָסְקִינַן, כְּגוֹן דְּנָפַק [–יצאה] מִשְׁמַרְתּוֹ דִּיהוֹרֶיהָ וְלֹא תָּבְעוּ את הכסף ממשמרת ידעיה, וְהָא קָא מַשְׁמַע לַן רבי, שבאופן כזה יש לומר דְּאַחֲלוּ נַפְיֵיהוּ – בני יהוריה מחלו לבני ידעיה על הכסף, ולכן עליהם לתת לבני ידעיה גם את האשם כדי שהם יקריבוהו.

באופן אחר נשנתה ברייתא זו: תַּנְיָא אִידָךְ, אָמַר רַבִּי, לְדִבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה, אִם קַיָּים עדיין הָאָשָׁם שניתן ליהוריה, יַחֲזוֹר הַכֶּסֶף מידעיה אֵצֶל הָאָשָׁם שביד יהוריה. מקשה הגמרא: פְּשִׁיטָא שכך הדין, דְּכִי אִית לֵיהּ – הרי כך אמר רבי יהודה בפירוש, ומה הוסיף רבי על דבריו. מתרצת הגמרא: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן, כְּגוֹן דְּנָפַק מִשְׁמַרְתָּם דְּהָנֵי וְדְהָנֵי – באופן שכבר הסתיימה גם משמרת יהוריה שבידם האשם וגם משמרת ידעיה שבידם הכסף, וְלֹא תָּבְעוּ בני יהוריה את הכסף מידעיה, וכן בני ידעיה לא תבעו את האשם מיהוריה, מַהוּ דְּתֵימָא – היינו יכולים לומר דַּאֲחוֹלֵי נַפְיֵי הֲדָדֵי – שמחלו שתי המשמרות זו לזו, וישאר הכסף אצל ידעיה, והאשם אצל יהוריה, קָא מַשְׁמַע לַן רבי דְּאַפְּקוּהּ לבעל אף אם יש בו חסרון, מִלְּמֵיתַב אַרְמְלוּ – מלשבת אלמנה:

שנינו במשנה: נָתַן אֶת הַכֶּסֶף לִיהוֹרֶיהָ וכו' ואשם לידעיה יצא. אשם ליהוריה וכסף לידעיה, אם קיים האשם יקריבוהו בני ידעיה, ואם לא יחזיר ויביא אשם אחר: מביאה הגמרא בריייתא בענין זה: תָּנוּ רַבָּנָן, נָתַן הגזלן את הָאָשָׁם לִיהוֹרֶיהָ, וְאת הַכֶּסֶף – הקרן והחומש לְיַדֲעָיָה, יַחֲזִיר – יחזור הַכֶּסֶף מידעיה אֵצֶל הָאָשָׁם – ליהוריה, שבידם האשם, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, יַחֲזִיר הָאָשָׁם מבני יהוריה אֵצֶל הַכֶּסֶף – לידעיה, שבידם הכסף. מבררת הגמרא את מחלוקתם ושואלת: הֵיכִי דָּמֵי, אִילֵימָא באופן דְּיָהֵיב לֵיהּ – שנתן הגזלן את הָאָשָׁם לִיהוֹרֶיהָ בְּמִשְׁמַרְתּוֹ דִּיהוֹרֶיהָ, וְאת הַכֶּסֶף לְיַדֲעָיָה בְּמִשְׁמַרְתּוֹ דִּידַעְיָה, אם כן זֶה זָכָה בְּשֶׁלּוֹ, וְזֶה זָכָה בְּשֶׁלּוֹ, כלומר, הרי בני ידעיה נהגו כדין, שקיבלו את הכסף בזמן משמרתם, ומדוע אמר רבי יהודה שעליהם לתת את הכסף ליהוריה. משיבה הגמרא: אָמַר רָבָא, הָכָא – בברייתא בְּמַאי עָסְקִינַן, דְּיָהֵיב את הָאָשָׁם לִיהוֹרֶיהָ בְּמִשְׁמַרְתּוֹ דִּיהוֹרֶיהָ, וְנתן את הַכֶּסֶף לְיַדֲעָיָה גם כן בְּמִשְׁמַרְתּוֹ דִּיהוֹרֶיהָ. ונחלקו את מי יש לקנוס, רַבִּי יְהוּדָה סָבַר, כֵּיוָן דִּעתה לַאו מִשְׁמֶרֶת דִּידַעְיָה הִיא, ונהגו שלא כדין שנטלו את הכסף שלא בזמן משמרתם, לִידַעְיָה קָנְסִינַן לֵיהּ, הֶלְכָךְ [–לכן] יַחֲזִיר הַכֶּסֶף אֵצֶל הָאָשָׁם, וינתן ליהוריה. וְרַבָּנַן סָבְרֵי, שֶׁלֹּא כַּדִּין הוּא עָבוּד [–עשו] בְּנֵי יְהוֹרֶיהָ, דְּקִיבְּלוּ מהגזלן את הָאָשָׁם מִקַּמֵּי [–לפני] קבלת הַכֶּסֶף, שהרי שנינו (קי.) שנתנה הכסף קודמת להקרבת האשם, הֶלְכָךְ, לְדִידְהוּ קָנְסִינַן לְהוּ, וְיַחֲזוֹר אָשָׁם מיהוריה אֵצֶל כֶּסֶף – לידעיה שקיבלו את הכסף, ויקריבוהו.

הגמרא מביאה ברייתא בדעת רבי יהודה: תַּנְיָא, אָמַר רַבִּי, לְדִבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה הסובר שאם נתן את האשם ליהוריה ואת הכסף לידעיה בזמן משמרת יהוריה, קונסים את ידעיה שיתנו את הכסף ליהוריה, אִם קָדְמוּ – הקדימו בְּנֵי יְהוֹרֶיהָ וְהִקְרִיבוּ אֶת הָאָשָׁם קודם שקבלו את הכסף מידעיה, ונמצא שהוקרב האשם לפני קבלת הכסף ולא יצא הגזלן ידי חובתו, כמבואר במשנתינו (קי.), הדין הוא שֶׁיַּחֲזוֹר הגזלן וְיָבִיא קרבן אָשָׁם אַחֵר, וְיַקְרִיבוּהוּ בְּנֵי יַדֲעָיָה שניתן להם הכסף. ואף שלדעת רבי יהודה קונסים את בני ידעיה שיתנו את הכסף לבני יהוריה, היינו דוקא כשהאשם נמצא בידי בני יהוריה ויכולים הם להקריבו עתה בהכשר, אבל אם קדמו והקריבוהו בפסול וצריך הגזלן להביא קרבן חדש, הרי הוא מביאו לבני ידעיה שכבר ניתן להם הכסף, וְזָכוּ הַלָּלוּ – בני יהוריה בַּמֶּה שְׁבָּדָן – באשם הראשון שנשאר בידם. שואלת הגמרא: אָמְרֵי, לְמַאי חָזֵי – למה ראוי האשם הראשון שהקריבו בני יהוריה, והרי כיון שהקריבוהו קודם קבלת הכסף אָשָׁם פָּסוּל הוּא, ואיזו זכות יש בו. משיבה הגמרא: אָמַר רָבָא, אף שהכשר פסול, הרי הוא ראוי לְעָרוֹ, שהוא מותר בהנאה, וזכו בו בני יהוריה.

מביאה הגמרא ברייתא נוספת בדעת רבי יהודה: תַּנְיָא, אָמַר רַבִּי, לְדִבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה, אִם קַיָּים עדיין הָאָשָׁם ולא הקריבוהו בני יהוריה, יַחֲזִיר – יתנו בני יהוריה את הָאָשָׁם אֵצֶל הַכֶּסֶף שביד בני ידעיה. מקשה הגמרא: וְהָא רַבִּי יְהוּדָה, 'יַחֲזִיר כֶּסֶף אֵצֶל אָשָׁם' אִית לֵיהּ – הוא סובר שבני ידעיה צריכים לתת את הכסף לבני יהוריה. מתרצת הגמרא: הָכָא – בברייתא בְּמַאי עָסְקִינַן, כְּגוֹן דְּנָפַק [–יצאה] מִשְׁמַרְתּוֹ דִּיהוֹרֶיהָ וְלֹא תָּבְעוּ את הכסף ממשמרת ידעיה, וְהָא קָא מַשְׁמַע לַן רבי, שבאופן כזה יש לומר דְּאַחֲלוּ נַפְיֵיהוּ – בני יהוריה מחלו לבני ידעיה על הכסף, ולכן עליהם לתת לבני ידעיה גם את האשם כדי שהם יקריבוהו.

באופן אחר נשנתה ברייתא זו: תַּנְיָא אִידָךְ, אָמַר רַבִּי, לְדִבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה, אִם קַיָּים עדיין הָאָשָׁם שניתן ליהוריה, יַחֲזוֹר הַכֶּסֶף מידעיה אֵצֶל הָאָשָׁם שביד יהוריה. מקשה הגמרא: פְּשִׁיטָא שכך הדין, דְּכִי אִית לֵיהּ – הרי כך אמר רבי יהודה בפירוש, ומה הוסיף רבי על דבריו. מתרצת הגמרא: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן, כְּגוֹן דְּנָפַק מִשְׁמַרְתָּם דְּהָנֵי וְדְהָנֵי – באופן שכבר הסתיימה גם משמרת יהוריה שבידם האשם וגם משמרת ידעיה שבידם הכסף, וְלֹא תָּבְעוּ בני יהוריה את הכסף מידעיה, וכן בני ידעיה לא תבעו את האשם מיהוריה, מַהוּ דְּתֵימָא – היינו יכולים לומר דַּאֲחוֹלֵי נַפְיֵי הֲדָדֵי – שמחלו שתי המשמרות זו לזו, וישאר הכסף אצל ידעיה, והאשם אצל יהוריה, קָא מַשְׁמַע לַן רבי דְּאַפְּקוּהּ לבעל אף אם יש בו חסרון, מִלְּמֵיתַב אַרְמְלוּ – מלשבת אלמנה:

שנינו במשנה: נָתַן אֶת הַכֶּסֶף לִיהוֹרֶיהָ וכו' ואשם לידעיה יצא. אשם ליהוריה וכסף לידעיה, אם קיים האשם יקריבוהו בני ידעיה, ואם לא יחזיר ויביא אשם אחר: מביאה הגמרא בריייתא בענין זה: תָּנוּ רַבָּנָן, נָתַן הגזלן את הָאָשָׁם לִיהוֹרֶיהָ, וְאת הַכֶּסֶף – הקרן והחומש לְיַדֲעָיָה, יַחֲזִיר – יחזור הַכֶּסֶף מידעיה אֵצֶל הָאָשָׁם – ליהוריה, שבידם האשם, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, יַחֲזִיר הָאָשָׁם מבני יהוריה אֵצֶל הַכֶּסֶף – לידעיה, שבידם הכסף. מבררת הגמרא את מחלוקתם ושואלת: הֵיכִי דָּמֵי, אִילֵימָא באופן דְּיָהֵיב לֵיהּ – שנתן הגזלן את הָאָשָׁם לִיהוֹרֶיהָ בְּמִשְׁמַרְתּוֹ דִּיהוֹרֶיהָ, וְאת הַכֶּסֶף לְיַדֲעָיָה בְּמִשְׁמַרְתּוֹ דִּידַעְיָה, אם כן זֶה זָכָה בְּשֶׁלּוֹ, וְזֶה זָכָה בְּשֶׁלּוֹ, כלומר, הרי בני ידעיה נהגו כדין, שקיבלו את הכסף בזמן משמרתם, ומדוע אמר רבי יהודה שעליהם לתת את הכסף ליהוריה. משיבה הגמרא: אָמַר רָבָא, הָכָא – בברייתא בְּמַאי עָסְקִינַן, דְּיָהֵיב את הָאָשָׁם לִיהוֹרֶיהָ בְּמִשְׁמַרְתּוֹ דִּיהוֹרֶיהָ, וְנתן את הַכֶּסֶף לְיַדֲעָיָה גם כן בְּמִשְׁמַרְתּוֹ דִּיהוֹרֶיהָ. ונחלקו את מי יש לקנוס, רַבִּי יְהוּדָה סָבַר, כֵּיוָן דִּעתה לַאו מִשְׁמֶרֶת דִּידַעְיָה הִיא, ונהגו שלא כדין שנטלו את הכסף שלא בזמן משמרתם, לִידַעְיָה קָנְסִינַן לֵיהּ, הֶלְכָךְ [–לכן] יַחֲזִיר הַכֶּסֶף אֵצֶל הָאָשָׁם, וינתן ליהוריה. וְרַבָּנַן סָבְרֵי, שֶׁלֹּא כַּדִּין הוּא עָבוּד [–עשו] בְּנֵי יְהוֹרֶיהָ, דְּקִיבְּלוּ מהגזלן את הָאָשָׁם מִקַּמֵּי [–לפני] קבלת הַכֶּסֶף, שהרי שנינו (קי.) שנתנה הכסף קודמת להקרבת האשם, הֶלְכָךְ, לְדִידְהוּ קָנְסִינַן לְהוּ, וְיַחֲזוֹר אָשָׁם מיהוריה אֵצֶל כֶּסֶף – לידעיה שקיבלו את הכסף, ויקריבוהו.

הגמרא מביאה ברייתא בדעת רבי יהודה: תַּנְיָא, אָמַר רַבִּי, לְדִבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה הסובר שאם נתן את האשם ליהוריה ואת הכסף לידעיה בזמן משמרת יהוריה, קונסים את ידעיה שיתנו את הכסף ליהוריה, אִם קָדְמוּ – הקדימו בְּנֵי יְהוֹרֶיהָ וְהִקְרִיבוּ אֶת הָאָשָׁם קודם שקבלו את הכסף מידעיה, ונמצא שהוקרב האשם לפני קבלת הכסף ולא יצא הגזלן ידי חובתו, כמבואר במשנתינו (קי.), הדין הוא שֶׁיַּחֲזוֹר הגזלן וְיָבִיא קרבן אָשָׁם אַחֵר, וְיַקְרִיבוּהוּ בְּנֵי יַדֲעָיָה שניתן להם הכסף. ואף שלדעת רבי יהודה קונסים את בני ידעיה שיתנו את הכסף לבני יהוריה, היינו דוקא כשהאשם נמצא בידי בני יהוריה ויכולים הם להקריבו עתה בהכשר, אבל אם קדמו והקריבוהו בפסול וצריך הגזלן להביא קרבן חדש, הרי הוא מביאו לבני ידעיה שכבר ניתן להם הכסף, וְזָכוּ הַלָּלוּ – בני יהוריה בַּמֶּה שְׁבָּדָן – באשם הראשון שנשאר בידם. שואלת הגמרא: אָמְרֵי, לְמַאי חָזֵי – למה ראוי האשם הראשון שהקריבו בני יהוריה, והרי כיון שהקריבוהו קודם קבלת הכסף אָשָׁם פָּסוּל הוּא, ואיזו זכות יש בו. משיבה הגמרא: אָמַר רָבָא, אף שהכשר פסול, הרי הוא ראוי לְעָרוֹ, שהוא מותר בהנאה, וזכו בו בני יהוריה.

מביאה הגמרא ברייתא נוספת בדעת רבי יהודה: תַּנְיָא, אָמַר רַבִּי, לְדִבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה, אִם קַיָּים עדיין הָאָשָׁם ולא הקריבוהו בני יהוריה, יַחֲזִיר – יתנו בני יהוריה את הָאָשָׁם אֵצֶל הַכֶּסֶף שביד בני ידעיה. מקשה הגמרא: וְהָא רַבִּי יְהוּדָה, 'יַחֲזִיר כֶּסֶף אֵצֶל אָשָׁם' אִית לֵיהּ – הוא סובר שבני ידעיה צריכים לתת את הכסף לבני יהוריה. מתרצת הגמרא: הָכָא – בברייתא בְּמַאי עָסְקִינַן, כְּגוֹן דְּנָפַק [–יצאה] מִשְׁמַרְתּוֹ דִּיהוֹרֶיהָ וְלֹא תָּבְעוּ את הכסף ממשמרת ידעיה, וְהָא קָא מַשְׁמַע לַן רבי, שבאופן כזה יש לומר דְּאַחֲלוּ נַפְיֵיהוּ – בני יהוריה מחלו לבני ידעיה על הכסף, ולכן עליהם לתת לבני ידעיה גם את האשם כדי שהם יקריבוהו.

באופן אחר נשנתה ברייתא זו: תַּנְיָא אִידָךְ, אָמַר רַבִּי, לְדִבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה, אִם קַיָּים עדיין הָאָשָׁם שניתן ליהוריה, יַחֲזוֹר הַכֶּסֶף מידעיה אֵצֶל הָאָשָׁם שביד יהוריה. מקשה הגמרא: פְּשִׁיטָא שכך הדין, דְּכִי אִית לֵיהּ – הרי כך אמר רבי יהודה בפירוש, ומה הוסיף רבי על דבריו. מתרצת הגמרא: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן, כְּגוֹן דְּנָפַק מִשְׁמַרְתָּם דְּהָנֵי וְדְהָנֵי – באופן שכבר הסתיימה גם משמרת יהוריה שבידם האשם וגם משמרת ידעיה שבידם הכסף, וְלֹא תָּבְעוּ בני יהוריה את הכסף מידעיה, וכן בני ידעיה לא תבעו את האשם מיהוריה, מַהוּ דְּתֵימָא – היינו יכולים לומר דַּאֲחוֹלֵי נַפְיֵי הֲדָדֵי – שמחלו שתי המשמרות זו לזו, וישאר הכסף אצל ידעיה, והאשם אצל יהוריה, קָא מַשְׁמַע לַן רבי דְּאַפְּקוּהּ לבעל אף אם יש בו חסרון, מִלְּמֵיתַב אַרְמְלוּ – מלשבת אלמנה:

שנינו במשנה: שֶׁהַמֵּבִיא גְּזֵילוֹ עַד שֶׁלֹּא הֵבִיא אֲשָׁמוֹ [וכו'] יצא, הביא אשמו עד שלא הביא גזילו לא יצא: מבררת הגמרא את מקור הדין: מְנָהֲנֵי מִילֵּי – מנין לנו שהשבת גזל הגר לכהנים צריכה להיות לפני הקרבת האשם. אָמַר רָבָא, דְּאָמַר קְרָא (במדבר ה ח) 'הָאָשָׁם הַמּוּשָׁב לַה' לַכֹּהֵן, מִלְּבַד אֵיל הַכִּפֻּרִים אֲשֶׁר יְכַפֶּר בּוֹ עָלָיו', וכיון ש'האשם' הוא הקרן, כמבואר לעיל (קי.), מִכְּלָל [–משמע] דְּכֶסֶף ניתן בְּרִישָׁא, ואחר כך מוקרב האשם. וסברה עתה הגמרא שדיוקו של רבא הוא מתיבת 'מלבד' שפירושה 'לפני', ומשמעות הפסוק הוא, הקרן המושב לה' שהוא לכהן, הרי הוא לפני הקרבת איל הכיפורים.

מקשה הגמרא: אָמַר הַהוּא מְרַבָּנָן לְרָבָא, אֶלָּא מֵעַתָּה – אם תיבת 'מלבד' פירושה 'לפני', אם כן מה שנאמר בפרשת קרבנות המוספים (במדבר כח כג) 'מִלְּבַד עוֹלַת הַבֹּקֶר אֲשֶׁר לְעֹלַת הַתָּמִיד תַּעֲשׂוּ אֶת אֵלֶּה' [–את המוספין], הֲכִי נַמִּי – האם גם כאן נדייק מִכְּלָל דְּמוֹסָפִין מוקרבים בְּרִישָׁא, לפני קרבן התמיד המוזכר בפסוק, וְהָתַנְיָא בברייתא, מַנַּיִן שֶׁלֹּא יְהֵא דָּבָר מוקטר על המזבח קוֹדֶם לְקרבן תָּמִיד שֶׁל שַׁחַר, תַּלְמוּד לוֹמַר (ויקרא ו ה) 'וְעָרַךְ עָלֶיהָ הָעֹלָה', וְאָמַר רָבָא, מנין לברייתא ש'העולה' היא עולת התמיד, מכך שלא נאמר 'עולה' סתם אלא 'הָעוֹלָה', שהיא הָעוֹלָה החשובה הכתובה רִאשׁוֹנָה בפרשת הקרבנות (ויקרא כה א). ואם כן, כמו ש'מלבד עולת הבוקר' מתפרש 'חוץ' מקרבן התמיד שכבר קדם למוספין, כך 'מלבד איל הכיפורים' היינו חוץ מקרבן האשם שכבר קדם לכסף, ומנין לרבא שכסף קודם לקרבן.

מתרצת הגמרא: אָמַר לֵיהּ רבא, אכן איני דורש כן מהלשון 'מלבד איל הכיפורים', אלא אָנָא, מֵ'אֲשֶׁר יְכַפֶּר בּוֹ' נָפְקָא לֵיהּ, וַעֲדַיִין לֹא כִּיפֶּר – אני דורש כן ממה שנאמר 'אשר יכפר בו' בלשון עתיד, והיינו שבעת נתינת הכסף עדיין לא הוקרב האשם, אלא הוא 'יכפר', עתיד לכפר, ובא רק אחרי הכסף:

שנינו במשנה: נָתַן לוֹ אֶת הַקֶּרֶן וכו' ולא נתן את החומש אין החומש מעכב: הגמרא מביאה ברייתא הדורשת דין זה מפסוק: תָּנוּ רַבָּנָן, לגבי אדם שמשתמש בממון הקדש או מוציאו מרשות הקדש בשוגג, שחייב קרן חומש ואשם, מַנַּיִן שֶׁאִם הֵבִיא את מְעִילָתוֹ – הקרן, וְלֹא הֵבִיא את קרבן אֲשָׁמוֹ, או שהביא את אֲשָׁמוֹ וְלֹא הֵבִיא את מְעִילָתוֹ, שֶׁלֹּא יָצָא ידי חובתו ולא התכפר, תַּלְמוּד לוֹמַר (שם ה טז) 'בְּאֵיל הָאָשָׁם וְנִסְלַח לוֹ', וכך נדרש הפסוק, 'איל' זה קרבן, 'האשם' זה קרן, ורק אחרי שהביא את שניהם, 'ונסלח לו'. ממשיכה הברייתא: וּמַנַּיִן שֶׁאִם הֵבִיא את אֲשָׁמוֹ עַד שֶׁלֹּא הֵבִיא את מְעִילָתוֹ, שֶׁלֹּא יָצָא ידי חובתו אף שאחר כך הביא את מעילתו, תַּלְמוּד לוֹמַר (שם) 'בְּאֵיל הָאָשָׁם', ומשמעו שהאיל בא כאשר הָאָשָׁם [–הקרן] בְּכָבְר שולם, ולא שיקדים את הקרבן לתשלום הקרן. מבררת הברייתא: יָכוֹל – שמא נאמר כֶּשֶׁם שֶׁאֵיל וְאָשָׁם מְעַכְּבִים את הכפרה, כָּךְ תשלום הַחוֹמֶשׁ מְעַכֵּב, תַּלְמוּד לוֹמַר (שם) 'בְּאֵיל הָאָשָׁם וְנִסְלַח לוֹ', אֵיל וְאָשָׁם הם הַמְעַכְּבִים את כפרת המועל בְּהֶקְדֵּשׁ, וְאֵין הַחוֹמֶשׁ מְעַכֵּב.

מסיימת הברייתא, מאחר וכפרת המועל בהקדש דומה לכפרת הגוזל את הגר, הרי שיש להקיש פרשה אחת לחברתה: וְיִלָּמֵד דין המועל בְּהֶקְדֵּשׁ מֵהֲרֵיוֹט – מגזל הגר, וְכן ילמד הֲרֵיוֹט מֵהֶקְדֵּשׁ. מבארת הברייתא: ילמד הֶקְדֵּשׁ מֵהֲרֵיוֹט, מָה אָשָׁם דְּהָתָם – המוזכר בגזל הגר, היינו 'קֶרֶן', כמבואר לעיל (קי.), אַף אָשָׁם דְּהָכָא – לגבי הקדש, היינו קֶרֶן. וילמד הֲרֵיוֹט מֵהֶקְדֵּשׁ, מָה לגבי הֶקְדֵּשׁ אֵין חוֹמֶשׁ מְעַכֵּב את הכפרה, כמבואר בברייתא, אַף הֲרֵיוֹט – הגוזל את הגר נַמִּי, אֵין חוֹמֶשׁ מְעַכֵּב את הכפרה, וזהו מקור הדין במשנתינו לענין גזל הגר 'נתן את הקרן ולא נתן את החומש, אין החומש מעכב'.

פרק זה שהוא האחרון במסכת העוסקת בדיני נזקים וגזילה, עוסק בבירור דין היורש והקונה מן הגזלן, וכן בחיוב השבת הגזילה ואופן ההשבה. המשנה הראשונה מבארת את דינו של הגוזל ונתן לבניו בחייו או הוריש להם לאחר מותו, מהו חיובם על גזילת אביהם ועל שימושם הם.

משנה

הַגּוֹזֵל דבר מאכל מחבירו **וְלֹא** השתמש בו הוא עצמו אלא היה **מַאֲכִיל אֶת בָּנָיו**, או שמת **וְהִנִּיחַ לִפְנֵיהֶם** – והוריש להם את הגזילה, הרי הבנים **פְּטוּרִין מִלְּשַׁלֵּם** כיון שלא הם גזלו, ועל גזילת אביהם אין לחייבם. **וְאִם** **הָיָה** הגזילה **דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַחֲרָיוּת** כמו קרקע, שהוא דבר ידוע ומוכר לרבים, **חַיָּבִין** היורשים **לְשַׁלֵּם** מפני כבוד אביהם, שלא יאמרו חפץ זה גזלו פלוני, **מִפְּנֵי** **דִּבְרֵי שָׁאנ** – משמע שגם הדין הראשון שפטורים מלשלם, **בְּגְזֵילָה קַיֶּימֶת עַסְקִינַן**, שהרי כל החילוק הוא רק אם יש בו אחריות או לא, ובאין בו אחריות פטורים גם כשהגזילה בעין, וקשה לרבא. מתרצת הגמרא: **אָמַר לָךְ רָבָא**, לעולם מדובר בשאין הגזילה קיימת, ומה שכתוב שאם היה דבר שיש בו אחריות חייבים, אין הכוונה שהגזילה היא דבר שיש בו אחריות. אלא **הָכִי קָאָמַר**, מדובר שהגזלה אינה בעין שכבר אכלוה היורשים, ועל אף שעל מעשיהם אין לחייבם, מכל מקום **אִם הִנִּיחַ לָהֶם אֲבִיהֶם אַחֲרָיוּת נְכָסִים**, כלומר קרקעות, **חַיָּבִין לְשַׁלֵּם** את חוב אביהם מקרקעות אלו שנשתעבדו כבר לנגזל. תמהה הגמרא: **וְהָא מַתְנִי לֵיהּ רַבִּי לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בְּרֵיהּ** – רבי ביאר לרבי שמעון בנו את כוונת המשנה שלא כדברי רבא, ששנה לבנו כך, **לֹא** הכוונה **לְדָבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַחֲרָיוּת מָמָשׁ**, דהיינו קרקע, **אֶלָּא אֲפִילּוּ פָּרָה וְחוֹרֵשׁ בָּהּ**, או **חֲמוֹר וּמַחֲמֵר אַחֲרָיו**, שגזל אותם והם ניכרים וידועים שהיו שייכים לבעלים ראשונים, שהיורשים **חַיָּבִין לְהַחֲזִיר מִפְּנֵי כְּבוֹד אֲבִיהֶן** – שלא יראום עם הדבר הנגזל ויזכרו הרואים שאביהם הוא הגזלן, ויתגנה. מיישבת הגמרא: **אֶלָּא אָמַר רָבָא, כִּי שָׁכִיבְנָא** – כשאמות, **רַבִּי אוֹשַׁעְיָא נָפִיק לְווֹתִי** – יצא לקראתי **דְּתָרֵיצְנָא מַתְנִיתִין כְּווֹתֵיהּ** – לפי שדרכי ליישב את המשניות כפי ששנה הוא בברייתא. וגם כאן רב אושעיא פירש כן, **דְּתָנֵי רַבִּי אוֹשַׁעְיָא, הַגּוֹזֵל וּמַאֲכִיל אֶת בָּנָיו, פְּטוּרִין** היורשים **מִלְּשַׁלֵּם**, אבל אם **הִנִּיחַ לִפְנֵיהֶם, גְּזֵילָה קַיֶּימֶת חַיָּבִין**. וכשאין **הַגְּזֵילָה קַיֶּימֶת פְּטוּרִין**, אבל אם **הִנִּיחַ לָהֶם אֲבִיהֶם אַחֲרָיוּת נְכָסִים, חַיָּבִין לְשַׁלֵּם**. הרי שדין זה של אחריות נכסים נאמר באופן שאין הגזילה קיימת. ובגזילה קיימת לעולם חייבין להחזיר לפי שאין כאן שינוי רשות, וכך יש לפרש את המשנה ושלא כדברי רבי:

הגמרא מדייקת את דברי הברייתא לענין דינו של רב חסדא ששנינו לעיל: **אָמַר מַר, אֵין הַגְּזֵילָה קַיֶּימֶת פְּטוּרִין. נִימָא תֵּיהֲוֵי תְּיוּבְתָּא דְּרַב חִסְדָּא** – האם נאמר שקשה מכאן על רב חסדא שאמר לעיל ׳גזל ולא נתייאשו הבעלים ובא אחר ואכלו ממנו, רצה מזה גובה רצה מזה גובה׳, שיכולים הבעלים לגבות מהשני האוכל אף שהוא כבר גזול מהם. מיישבת הגמרא: **אָמַר לָךְ רַב חִסְדָּא, כִּי תַּנְיָא הַהִיא** - ברייתא זו היא **לְאַחַר יֵאוּשׁ** ובזה מודה רב חסדא שהשני אינו נחשב לגוזל מהבעלים כיון שיצא מרשותו על ידי היאוש.

הגמרא מדייקת את דברי הברייתא אף לענין דינו של רמי בר חמא ששנינו לעיל:

אָמַר מַר, שנינו בסוף הברייתא, שאם **גְּזֵילָה עדיין קַיֶּימֶת חַיָּבִין** היורשים **לְשַׁלֵּם** ואינם קונים את הגזילה ביאוש ושינוי רשות. **נִימָא תֵּיהֲוֵי תְּיוּבְתָּא דְּרַמִי בַּר חָמָא** – האם נאמר שיקשה מכאן על רמי בר חמא שאמר שרשות יורש כרשות לוקח הוא, ויש כאן שינוי רשות. מיישבת הגמרא: **אָמַר לָךְ רָמִי בַּר חָמָא, כִּי תַּנְיָא הַהִיא** – ברייתא זו שמחייבת את היורשים להחזיר הגזילה, ולעולם אילו היה בידם בעין היו מחוייבין להחזיר אף שלאחר יאוש הוא, כיון שלא היה כאן שינוי רשות. מקשה הגמרא: **הָא מְדְּקָתָנֵי סֵיפָא** – ממה ששנינו בסוף המשנה **שֶׁאִם הָיְתָה** הגזילה **דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַחֲרָיוּת** – דבר הדומה לקרקע שהוא ניכר וידוע לרבים, **חַיָּבִין** היורשים **לְשַׁלֵּם** מפני כבוד אביהם, שלא יאמרו חפץ זה גזלו פלוני, **מִכְּלָל דְּרֵישָׁא** – משמע שגם הדין הראשון שפטורים מלשלם, **בְּגְזֵילָה קַיֶּימֶת עַסְקִינַן**, שהרי כל החילוק הוא רק אם יש בו אחריות או לא, ובאין בו אחריות פטורים גם כשהגזילה בעין, וקשה לרבא. מתרצת הגמרא: **אָמַר לָךְ רָבָא**, לעולם מדובר בשאין הגזילה קיימת, ומה שכתוב שאם היה דבר שיש בו אחריות חייבים, אין הכוונה שהגזילה היא דבר שיש בו אחריות. אלא **הָכִי קָאָמַר**, מדובר שהגזלה אינה בעין שכבר אכלוה היורשים, ועל אף שעל מעשיהם אין לחייבם, מכל מקום **אִם הִנִּיחַ לָהֶם אֲבִיהֶם אַחֲרָיוּת נְכָסִים**, כלומר קרקעות, **חַיָּבִין לְשַׁלֵּם** את חוב אביהם מקרקעות אלו שנשתעבדו כבר לנגזל. תמהה הגמרא: **וְהָא מַתְנִי לֵיהּ רַבִּי לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בְּרֵיהּ** – רבי ביאר לרבי שמעון בנו את כוונת המשנה שלא כדברי רבא, ששנה לבנו כך, **לֹא** הכוונה **לְדָבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַחֲרָיוּת מָמָשׁ**, דהיינו קרקע, **אֶלָּא אֲפִילּוּ פָּרָה וְחוֹרֵשׁ בָּהּ**, או **חֲמוֹר וּמַחֲמֵר אַחֲרָיו**, שגזל אותם והם ניכרים וידועים שהיו שייכים לבעלים ראשונים, שהיורשים **חַיָּבִין לְהַחֲזִיר מִפְּנֵי כְּבוֹד אֲבִיהֶן** – שלא יראום עם הדבר הנגזל ויזכרו הרואים שאביהם הוא הגזלן, ויתגנה. מיישבת הגמרא: **אֶלָּא אָמַר רָבָא, כִּי שָׁכִיבְנָא** – כשאמות, **רַבִּי אוֹשַׁעְיָא נָפִיק לְווֹתִי** – יצא לקראתי **דְּתָרֵיצְנָא מַתְנִיתִין כְּווֹתֵיהּ** – לפי שדרכי ליישב את המשניות כפי ששנה הוא בברייתא. וגם כאן רב אושעיא פירש כן, **דְּתָנֵי רַבִּי אוֹשַׁעְיָא, הַגּוֹזֵל וּמַאֲכִיל אֶת בָּנָיו, פְּטוּרִין** היורשים **מִלְּשַׁלֵּם**, אבל אם **הִנִּיחַ לִפְנֵיהֶם, גְּזֵילָה קַיֶּימֶת חַיָּבִין**. וכשאין **הַגְּזֵילָה קַיֶּימֶת פְּטוּרִין**, אבל אם **הִנִּיחַ לָהֶם אֲבִיהֶם אַחֲרָיוּת נְכָסִים, חַיָּבִין לְשַׁלֵּם**. הרי שדין זה של אחריות נכסים נאמר באופן שאין הגזילה קיימת. ובגזילה קיימת לעולם חייבין להחזיר לפי שאין כאן שינוי רשות, וכך יש לפרש את המשנה ושלא כדברי רבי:

הגמרא מדייקת את דברי הברייתא לענין דינו של רב חסדא ששנינו לעיל: **אָמַר מַר, אֵין הַגְּזֵילָה קַיֶּימֶת פְּטוּרִין. נִימָא תֵּיהֲוֵי תְּיוּבְתָּא דְּרַב חִסְדָּא** – האם נאמר שקשה מכאן על רב חסדא שאמר לעיל ׳גזל ולא נתייאשו הבעלים ובא אחר ואכלו ממנו, רצה מזה גובה רצה מזה גובה׳, שיכולים הבעלים לגבות מהשני האוכל אף שהוא כבר גזול מהם. מיישבת הגמרא: **אָמַר לָךְ רַב חִסְדָּא, כִּי תַּנְיָא הַהִיא** - ברייתא זו היא **לְאַחַר יֵאוּשׁ** ובזה מודה רב חסדא שהשני אינו נחשב לגוזל מהבעלים כיון שיצא מרשותו על ידי היאוש.

הגמרא מדייקת את דברי הברייתא אף לענין דינו של רמי בר חמא ששנינו לעיל:

אָמַר מַר, שנינו בסוף הברייתא, שאם **גְּזֵילָה עדיין קַיֶּימֶת חַיָּבִין** היורשים **לְשַׁלֵּם** ואינם קונים את הגזילה ביאוש ושינוי רשות. **נִימָא תֵּיהֲוֵי תְּיוּבְתָּא דְּרַמִי בַּר חָמָא** – האם נאמר שיקשה מכאן על רמי בר חמא שאמר שרשות יורש כרשות לוקח הוא, ויש כאן שינוי רשות. מיישבת הגמרא: **אָמַר לָךְ רָמִי בַּר חָמָא, כִּי תַּנְיָא הַהִיא** – ברייתא זו שמחייבת את היורשים להחזיר הגזילה,

גמרא

בכדי להבין טעם הדין שכשאכלו היורשים אין לחייבם, מביאה הגמרא את דברי רב חסדא בענין זה, ומתוך כך תתבאר המשנה: **אָמַר רַב חִסְדָּא**, **גָּזַל** דבר מאכל מחבירו **וְעָדַיִן לֹא נְתָיְאֲשׁוּ הַבְּעָלִים** מלקבלו חזרה, **וּבָא** אדם **אַחֵר וַאֲכָלוֹ מִמֶּנּוּ**, יכול הנגזל לגבות מהם כפי רצונו, אם **רָצָה** לגבות הכל **מָזֵה** - מהגזלן הראשון, **גּוֹבֶה**, לפי שהוא גזל ונתחייב בהשבה. ואם **רָצָה** לגבות הכל **מָזֶה** - מהשני שאכל, **גּוֹבֶה. מַאי טַעְמָא** שיכול לגבות מהשני, והרי הראשון גזלה וכבר איננה ברשות הבעלים, משום **שֶׁכָּל כָּמָּה דְּלֹא נְתָיְאֲשׁוּ הַבְּעָלִים** מהגזילה, **בִּרְשׁוּתֵיהּ דְּמָרֵיהּ קָאֵי** - עדיין ברשות בעליה היא עומדת. ולכן גם השני האוכל נחשב כגוזל מהם, ומתחייב בהשבה.

מקשה הגמרא: **תְּנַן**, **הַגּוֹזֵל וּמַאֲכִיל אֶת בָּנָיו** או **שֶׁהִנִּיחַ לִפְנֵיהֶם פְּטוּרִין** היורשים **מִלְּשַׁלֵּם**, הרי שאין לחייב את השני האוכל, **תִּיובְתָּא דְּרַב חִסְדָּא** – קושיא על רב חסדא שאמר שגם השני חייב. מתרצת הגמרא: **אָמַר לָךְ רַב חִסְדָּא** ליישב, **כִּי תַּנְיָא הַהִיא** – זה שכתבה המשנה לפוטרם, הוא משום שמדובר **לְאַחַר יֵאוּשׁ** הבעלים מלקבל את הגזילה לידם, ובזה יצאה הגזילה מרשותם לענין זה שאין השני נחשב לגזלן מהבעלים, ולכן פטורים היורשים מלשלם לנגזל:

שנינו במשנה, **אִם הִנִּיחַ** אביהם הגזלן **לִפְנֵיהֶם** את הגזילה, שלא האכילה להם אלא רק הניח לפניהם כשמת, **פְּטוּרִין** היורשים **מִלְּשַׁלֵּם**:

הגמרא מבארת מדוע אינם מחוייבים להשיב את החפץ לבעלים: **אָמַר רָמֵי בַּר חָמָא, זֹאת אוֹמֶרֶת** – מדין זה אנו למדים **שִׁרְשׁוּת יוֹרֵשׁ** נחשבת כרשות אחרת לגמרי מרשות האב המוריש, **וּבִרְשׁוּת לוֹקֵחַ דָּמֵי**, וכמו שאם קנו את הגזילה מהאב היו הלקוחות זוכין בה, ולא היו צריכים להשיבה, כיון שהבעלים נתייאשו כבר, ויאוש ושינוי רשות קונה, כך גם הירושה חשובה כשינוי רשות, ולכן גם אם הגזילה בעין אינם מחוייבים להחזירה. **רָבָא אָמַר**, אין זה כדברין, **שִׁרְשׁוּת יוֹרֵשׁ לָאו כִּרְשׁוּת לוֹקֵחַ דָּמֵי**, ואינה נחשבת רשות אחרת אלא ממשיך היורש את רשותו של אביו, ולכן אין כאן שינוי רשות, ומה שהמשנה פטרה להיורשים מלהחזיר הוא משום **דְּהָבָא בְּמַאי עַסְקִינַן כְּשֶׁאָבְּלוּם** היורשים לאחר שמת האב ואינו בעין.

המשך מעמוד קסא

בערבוביא, הרי דעתי ברורה ע״פ הנ״ל, שכנ״ל יסדר לימודו בעתיד באופן שלכה״פ ב׳ וג׳ שנים יהי׳ זמנו מוקדש ללימוד התורה בהתמדה ושקידה מבלי לימודים אחרים, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו וכן אשר בכל יום חול לאחרי תפלת הבקר, יאמר השיעור תהלים חדשי - כפי שנחלק התהלים לימי החדש.

בברכה לבשו״ט ולכוח״ט.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר